

Academische Werkplaats
MILIEU EN GEZONDHEID

NIEUWSBRIEF 13

Juni 2013

In deze nieuwsbrief:

- [Deadline indienen voorstellen kortlopende projecten 1 oktober](#)
- [Intercollegiaal overleg onderzoekers AW-MMK projecten](#)
- [Bestuur en Raad van Advies honoreren nieuwe kortlopende projecten](#)
- [Stand van zaken FRESH-project](#)
- [Interview met Renske Nijdam](#)
- [Master Classes](#)

Deadline indienen voorstellen kortlopende projecten 1 oktober

Dinsdag 1 oktober is de volgende deadline voor het indienen van kortlopende projecten op het gebied van milieu en gezondheid. De projecten moeten voortkomen uit een vraag uit beleid of praktijk, bij de projecten moet minimaal één GGD en één gemeente of provincie betrokken zijn. Zie voor de overige voorwaarden en een format voor het indienen van projectvoorstellen de [website](#). Ook kleinschalig onderzoek zoals een literatuuronderzoek kan in aanmerking komen voor financiering.

Intercollegiaal overleg onderzoekers AW-MMK projecten

Projectmedewerkers en projectleiders zijn begin juni bij elkaar geweest in Den Bosch voor een 'intercollegiaal overleg'. Hierin hebben zij vragen binnen hun onderzoek met elkaar besproken en elkaar feedback gegeven op hun onderzoek. De vragen varieerden van 'hoe kan ik ervoor zorgen dat gemeenten mijn resultaten gebruiken' tot 'welke statistische analyse moet ik gebruiken'. Daarnaast is gediscussieerd over het balanceren tussen wetenschappelijk en praktisch onderzoek. De bijeenkomst was zeer interessant en voor herhaling vatbaar. In het najaar volgt een volgend overleg in een andere regio om iedereen in de gelegenheid te stellen een keer aan te schuiven.

Bestuur en Raad van Advies honoreren nieuwe kortlopende projecten

Op 3 juni was de vorige deadline voor het indienen van projecten. Uit deze call zijn de volgende twee projecten gehonoreerd door het Bestuur en de Raad van Advies AW-MMK:

Project 'Luchtkwaliteit in het Landbouwontwikkelingsgebied (LOG) Chijnsgoed in Noord-Brabant'

Bureau GMV en lokale overheden zijn in de afgelopen jaren meerdere malen benaderd met vragen en klachten over overlast en mogelijke gezondheidseffecten in relatie tot immissies afkomstig van een composteringsbedrijf en veehouderij in het landbouwontwikkelingsgebied (LOG) Chijnsgoed.

Met de huidige wetenschappelijke kennis is het niet mogelijk om vragen van omwonenden goed te beantwoorden. Daarom wordt met behulp van projectgeld een meetonderzoek uitgevoerd waarbij meer inzicht wordt verkregen over de bijdrage van enerzijds het composteringsbedrijf en anderzijds de veehouderijen op de luchtkwaliteit in dit gebied. Hierbij zullen de volgende componenten worden meegenomen: inhaleerbaar stof, PM10, endotoxinen, A. Fumigatus (schimmel komt voor bij compostering), VOC's en resistentiegenen voor MRSA resistentie (komt voor bij veehouderij). De resultaten kunnen bijdragen aan de kennis en de communicatie naar omwonenden.

Project 'Gemeentelijke aanpak van laagfrequent geluid: ervaringen en behoeftes van gehinderde burgers'

Het doel van dit project is inventarisatie van ervaringen met en behoeftes van burgers bij de aanpak van gemeentes van meldingen van laagfrequent geluid.

Hiervoor worden er semigestructureerde interviews gehouden met burgers die zich de afgelopen twee jaar bij gemeente of GGD gemeld hebben met klachten van hinder van laagfrequent geluid. Er zal in het bijzonder aandacht worden besteed aan de communicatie en de afstemming tussen milieukundige en gezondheidsaspecten.

De resultaten zullen worden gebruikt binnen het project Gemeentelijke Aanpak van Laagfrequent Geluid.

Stand van zaken FRESH project

FRESH loopt sinds 2009 en onderzoekt de effecten van klaslokaalventilatie op leerprestaties en luchtweggezondheid van kinderen. Om dit te onderzoeken is gewerkt met een tijdelijk, mobiel ventilatiesysteem waarmee de ventilatie van het klaslokaal volledig kon worden beheerst. Dit systeem is ingebouwd in 12 scholen, zes andere scholen hebben als controle aan het onderzoek meegedaan.

Doel van het systeem was om een binnenklimaat te realiseren met CO2 concentraties op de advieswaarden van de GGD'en (800 ppm) en het bouwbesluit (1200 ppm). In 2012 is de dataverzameling afgerond en op dit moment worden de analyses uitgevoerd.

Uit het onderzoek komt naar voren dat scholen bij aanvang van het onderzoek (voor interventie) een gemiddelde CO2 concentratie hebben van 1335 ppm. Met behulp van het ventilatiesysteem is de ventilatie verhoogd. Als gevolg daarvan daalde de CO2 concentratie gemiddeld met 490 ppm.

Bovendien bleek dat hoge pieken in de CO2 concentratie niet langer meer voorkwamen op het moment dat met het ventilatiesysteem werd geventileerd.

Met behulp van het voor het FRESH onderzoek ontwikkelde systeem is het dus mogelijk om de ventilatie van klaslokalen aanzienlijk te verbeteren. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen of dit ook effecten heeft op de luchtweggezondheid en de leerprestaties van de kinderen.

Interview met Renske Nijdam

In gesprek met Renske Nijdam, een sportieve 44-jarige die onlangs begonnen is met hardlopen. Er wordt niet getraind voor hele marathons maar voor de wat kortere afstanden 5-10 km. Ook in haar werk als senior adviseur milieu en gezondheid voor het bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD'en Brabant en Zeeland houdt Renske zich onder andere ook bezig met kortlopend onderzoek. Voor de Academische Werkplaats Milieu en Gezondheid doet zij namelijk een kortlopend onderzoek naar intensieve veehouderij. Niet alleen, maar juist in samenwerking met de gemeenten Oirschot, Gemert-Bakel en Reusel- De Mierden wordt een aanvullend toetsingskader voor gezondheidsaspecten van intensieve veehouderij ontwikkeld. Dit toetsings- en afwegingsinstrument gaat de gemeenten helpen om ook gezondheidsaspecten af te wegen wanneer zij moeten beslissen over vergunningverlening aan een intensieve veehouderij. Binnen de huidige milieuwetgeving wordt namelijk onvoldoende rekening gehouden met gezondheidsaspecten voor de burgers.

De ontwikkeling van een toetsingskader is nog niet zo makkelijk mede ook omdat voor aspecten zoals luchtwegklachten en de zorg voor infectieziekten (zoönose) geen wetenschappelijke verbanden gelegd zijn tussen de dosis en het effect op de gezondheid. Drie belangrijke aspecten komen terug in

het toetsingskader: geur, fijn stof en infectieziekten die van dier naar mens overdraagbaar zijn (zoönosen).

In april is het toetsingskader in een workshop voorgelegd aan bewoners, Universiteit Wageningen, provincie, gemeenten en boerenorganisaties. Gesproken is over de haalbaarheid van de indicatoren en maatregelen. In het proces van afwegen is ook de dialoog tussen boeren en burgers belangrijk. Opvallend was dat de burgers in de workshop aangaven erg blij te zijn met de dialoog maar dat het vastleggen in een gespreksverslag te veel verwachtingen schept. Naar aanleiding van de workshop wordt het toetsingskader verder aangescherpt zodat het voor gemeenten zo praktisch mogelijk wordt om aanvullende eisen te stellen aan de intensieve veehouderij zodat met de gezondheidsaspecten rekening wordt gehouden.

Ook leuk om te vermelden dat de Provincie Brabant de mogelijkheden onderzoekt om het onderzoek van Renske te gebruiken bij de ontwikkeling van de provinciale zorgvuldige veehouderijscore waarbij één van de thema's de gezondheid van mens en dier is.

Het onderzoek van Renske Nijdam is voor de zomer afgerond en wordt dan geplaatst op de [website](#).

Master Classes

In de serie van vijf Master Classes 'Public health research in practice', vindt op 28 en 29 oktober de volgende Master Class plaats in Wageningen: De evaluatie van interventies in de praktijk. Voor meer informatie klikt u [hier](#).

[Aanmelden](#) nieuwsbrief / [Afmelden](#) nieuwsbrief

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Academische Werkplaats Milieu en Gezondheid (AW-MMK)

Contact

Moniek Zuurbier, Programmamanager Academische Werkplaats Milieu en Gezondheid (AW-MMK)
GGD Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
Postbus 5364, 6802 EJ Arnhem

Tel.: (088) 355 5408
E: awmmk@vggm.nl

